

GÜZ

Giriş

Sonbahar'ın tadına varamıyorum. Bahçemdeki ağaçlar hep iğneli. Nedense bazıları uçları morarıyor. Kuruyan bu pürçükler nice zaman sonra sararıyor düşüyorlar. Her halde ormanların bereketli toprağı küçüklerin zamanla yerde birikmesinden meydana geliyor.

Bir yağmur düşünün, çıplak toprağı vurunca kopardığı kadar toprakçık alıp gidiyor. Oradan buradan birikince de çamur mu çamur dereler Irmaklar nehirler oluyorlar. Düşmana vermediğimiz toprakları gözümlüğün önünde alıp götürüyorlar.

Nereden Nereye. Ağaç. Mevsim. Yağmur. Toprak. Bunlar birer parçamız. Bunlar olmadan olamayız. Anadolu toprakları ruhumuzu okşayacak kuşak kuşak farklı tabiatlarla örtülü. İnsanlarımızın allı güllü dallı giyinmeleri de bu yakınlıktan olmalı. Tek rengi monotonluk Sayan bu insanlar ruhlarında çeşit çeşit duyguları açmışlar. Yoklayın birini dopdoludur. Hayat doludur. Üniversite gibidir. Hayati öğreten hayatı öğrenen koca koca yerler yerleştığımız yerler. Sonbaharda iyice görürsünüz bunları daha neleri. Her mevsim ruhunuzu açar. Sizi bağlar toprağı ve insanımıza.

Sonbahar Hüznü

Sonbahar hüznünü işlediler çocuksu dünyamıza. O Okul yıllarında. Aslında sonbahar metinleri, şiirleri, işleyen hocaların iç dünyasına bir bağ kurmaktı. Bir derlenmektir. Bir işlenmektir. Eli bastonlu yaşlılar, gözlüklü nineler birbirleriyle son tartışmasını yapan sevgililer, maziye koşanların dökülmüş yapraklar üzerinde dolaşmaları. Hep Sonbahar mevsiminde düşen yaprakları ile çınar ağaçlarının altında verdi sinemamız. Bizim olmayan bir dünya işlendi kafalarımıza. Sadece bu yanılla kapladı benliğimize sonbahar Matemdi. Korkuydu, ürpertici kör duyguydu, yastı

Ama Sonbahar

Kocaman Kışa girerken yapılan hazırlıklar telaşı. Ambarlar dolar. Geleceğı hazırlık dönemi. Yarını en çok düşündüren mevsim Sonbahar. Tohumun toprağı atıldığı dönem. Düğünlerin bol olduğu zaman. Cıvı cıvı yavruların okula koştuğı devre... Koca bir yılın çabaları ürünleri toplanır. Borçlar kitaplar hesap edilir. Bir telaş... Bir hesaplaşma. Bir olgunluk.

Hüzün boş adamların işi. Günü dolu yaşayan adamda hüzne yer yok. Dilde hüznün üzerine ticaret kurulur malzeme üretilirse, hüznün adına tüketici bulunmaz mı? İşlenir. işlenir ve bulunur.

İşimiz hüznle değil... sonbahar yerinde kalmalı... Hüzünle dolu kafalarımız değişmeli... sonbaharın bereketi kafalarımıza dolmalı.

Ayların dili

Ayların dili olsa da dillense. Dile gelse. Eylül olsa, ekim olsa, Kasım olsa.

Eylül

Her eylül ayı geldiğinde bir yazı yazmak istedim. Eylülle dair. Bu niyetimden beri hatırlamıyorum kaç eylül geçti. Nasip bu eylülümü.

Eylül geldi. Kah durgunluk kah oynaklık. Eylülün durgun halini severim. Rüzgarın meltem esişi, sararan yaprakların nazlı nazlı düşüşü.

Parçalı bulutlu gök yüzü. Güneşin yakıcılığından ısıtıcılığına geçişin aranişı. Gölgenin üşütüşü. Derelerde azalan suların şırıltı seslerinin zar zor duyuluşu. Her bitkide ağaçta sararma alameti başlayışı. Meyvelerde sebzelerde ne varsa bereketli sunuşu. Meyvelerin hamlıktan olgunluğa geçişi.

Hasılı tabiatla bir yoğunluk, bir geçiş, bir dönüşüm...

Eylül nazlı geline benzer. Kah öyle kah böyle. Bu ayda doğan kızlara eylül adı verilir. Sözlüler birazda üzüdür. Eylül. İçi kıpır kıpır. Bir şeylerin değişeceğini haber verir.

Eylül zamandır. Bir geçiş zamanı. Geçen zamana zamane derler. Yani gelip geçen devir. Eylül bir devri temsil eder. Doğuşun batışın izlerini taşır.

Duyguları ele verir eylül.

Sorular.

Eylül ayı hüznün ilk ışıkları ile geliverdi. Mevsimin başıdır eylül. Sarıya çalan tabiat. Soğuklar, yağmur kapıda. Arada bir çöküveren sıcak telaşla neler neler yaptırmaz. Eylül bir telaştır. Fırsatları tek tek yakalıyor. Kimi şeylerin habercisi kimi şeylerin başlangıcı.

Eylüle toparlanma diyorum. Mevsim avuçlarımıza döküyor sarı sarı yapraklarını. Yeşilden sarıya çalan bütün tonlar bahçelerde boy boy. Bir son. O sona hazırlanış. Eylül sorgudur. Hem tabiatın hem kendimizin.

Eylül ayını memleketimden bilirim. ama gördüğüm her coğrafyanın farklı eylülü var.

Farklı tadlar, farklı renkler, farklı duygular.

Eylül bir geçiş ayı. Ara ay. O yüzden bütün mevsimlerin ayların izini taşır. Eylül her yönü ile zengindir.

Eylül bu yönüyle hüznü getirir. Eylül alışmayı alışkanlıkları terk etmeyi anlatır öğretir.

Eylül haberci ayı. Haberler verir. Başlayana bitene ait. Olacaklara dair.

Eylül ayların en bereketlisi. Her şeyden var.

Eylül en bereketli ay. Tabiatla ne varsa ikramlarını sunma yarışında.

Eylül göç ayı. Eylül deyince göç mevsimi gelir.

- Gurbetteki ırgatlar döner.
- Gurbete yeni ırgatlığa çıkılır
- Okumak için gurbete gidilir.
- Göçmen kuşlar kuzeyden güneye inerken göç yollarına uğrarlar
- Kurtlar kuşlar kış yuvalarına geçiş için göç yolunu tutarlar. Önce leylekler göçer.

Eylül sergi ayıdır. Anadolu'da tabiatın ikram ettiği her şey kurutulur. Serilerek kurutulur ayıklanır. Kışa hazırlanılır.

Eylül dönüş ayı kavuşma ayıdır. Gurbet sılaya kavuşur hasret giderilir eylülde. Aynı zaman da hasretler başlar. Ayrılıklar uğurlanışlar bekleyişler.

Eylül nimetleri bollukları ürünleri derleme ayı. Bağ bozumu, koç katımı.

Eylül alıştırma alıştırma gelir. Önce serinlik, akşamları hafiften üşümeler gece soğuk. Hırkalar, kazaklar montlar.

Eylül geldi çattı. Buralarda da eylül en güzel aylardan biri. Güneş dokunmuyor, gölge serin, rüzgar dokunaklı, hava dalgalı. Bulutlar kah iniyor, kah geçiyor. Güz yağmurları tam hakkını veriyor. Önce serinlik sonra esinti. Sonra da kocaman bulutlar. Gürleyen gök, damla damla döküştüren arkadan dökülen yağmurlar. Yerler ıslak. Doyan toprak suyunu sele veriyor. Dereler dolup taşıyor.

Eylül bu.

Eylülü boşuna kadına benzetmezler. Eylül kadın gibi duygulu bir ay. Üstüne duygularını ele verir. İcini dışını saklamaz. Sır tutmaz eylül. Geleni verir sunar. Gökten gelen yağmur olur. Yerden topraktan gelen meyve sebzeye durdu. Bu nedenle eylül bütün günleriyle bereketli olur.

Eylül bereketi, eylül kasveti, eylül deli doluluđu eylül nöbeti...

Boşuna demezler.

Her canlı eylülde alacağını bilir. Her nebat eylülde vereceğini bilir. O her isteyen hakkını verir. Sunmaya alışık cömertliğine devam eder.

Eylül teni soğumuş insana benzer. Daha dingin, daha engin.

Eylül haberci ayların habercisi. Gelenleri de gideni de geçirir. Üzerinden savar ve karşılar. Mevsimlerde komşuluk eder. Neredeyse dört mevsim cümbüşü sergiler. Zirvelerde ilk kar, ilk haberci. Eteklerde soğuk güze merhaba der gibi. Ovalarda sıcaklık. Hala yaz yaşayan sahiller ovalar. Yaylalar bakanlara hala enstantaneler sunmakta.

Eylül herkese dost.

Eylül kimlerle dost kalmaz ki? Bağından bahçesinden meyveler sebzeler toplayan derleyen bahçıvanlar, meralarda hayvan otlatan köylüler. Tarlarda hasat yapan çiftçiler. Dağlarda ormanlarda doğal bitki toplayanlar. Kır gezisi, piknikler yapanlar.

Meyvelerin en asili, en tatlısı en lezzetlisi eylülde yenir. Bazılar var ki eylülü bekler. Elma armut incir gibi. Bunların eylülde önce çıkanına erkenci derler. Kıvamına da eylülde erer meyveler.

Bir de eylül buluşma ayı. Hasretlik çekenler ayrılanlar, yolu gurbete düşenlerin dönme buluşma ayı. Ne bereket. Toprakta, yeryüzünde, cemiyette

Yarin hasretin eylülde buluşma arzusuyla katlanılır. Buluşmalar için eylülde çok bahaneler bulunur.

Bir de bizde Eylül hayatın yeniden başlangıç ayıdır. Ara verilen üretimlere bu ayda başlanır. Bacalar yeniden tüter. Okullar bu ay açılır. Yazın dinlenen, koşan koşuşturan, gezen tozan gençlik adeta eylüle hazırlanır. Av mevsimi başlar. Her yerde.

Her kes her yerden vira bismillah der işe, işine koyulur.

Dingin, dinlenmiş, kanlanmış, canlanmış olarak.

Eylül geldi ama geçecek haber verdiği aylara, mevsimlere kavuşmamız için. Belki de ne çabuk geçti diyeceğiz. Bu da onun bir cilvesi. Öte yüzünden okşanır kendinden vermeyi, fedakarlığı. Eylül verir de verir. Veriyor da veriyor.

Eylül ayının geldiğini bulutlardan anlarım. Bulutlar dolanır durur tepemizde.

Her şeyin bir sonu var diyenler bir şeyin başlangıcı var demeye getiriler.

Eylül ayı sıcaklara son vermez. Eylül mutedil, geçiş ayı. Sıcakla serinliği kaynaştıran ay.

Eylül işte böyle bir ay.

Ekim

Ekim kışa geçiş ayıdır. Göç için sona kalanlarda gider. Tohumlar toprağa atılır. Bağ ve bahçeler bozulur. Sebze tarlalarından son ürünler alınır. Kışlık yakacaklar temin edilir. Evlerde, son hazırlıklar yapılır. Yazlıklar ile kışlıklar yer değiştirir Yiyecekler hazırlanır. Un, bulgur ve benzeri kuru gıdalar stok yapılır. Meyveler ve sebzeler kurutulur, dayanıklı olanlar stoklanır. Son kurutmalar tamamlanır. Meyve ve sebzelerin son kalanları pazara gelir Pazarlar canlılıklarını korur.

Ekim, turşu ayıdır. Turşular kurur. Çeşit çeşit turşuluklar satılır. Pazarlarda sebze-meyveler her çeşitten turşuluk bolca bulunur. Yerinde yetişenlere dışarıdan gelenler eklenince bolluk bereket ucuzluk olur.

Mağazalarda kışlıklar yerlerini alır. Değirmenler gece gündüz mesai yapar. Un,bulgur, döğme hazırlanır.

Kasım

Kasımda Son kalan biderlerde toprağa ekilmiştir. Bağ-bahçe bozulmuştur. Ovada, vadilerde, yamaçlarda geriye kalanlar toplanmakta. Odununu, değirmeni yapan zahrasını ambara koyan çiftçi kışa hazır.

Dağlar heybetli yalnızlığa bürünür Kasımda. Köylüler dağları son kez yoklarlar. Geriye meyve, nebat türü ne varsa kalan varmı diye...

Odun, yakacak hala bu aylarda yapılmakta. Dağlarda her ay size hitap eden nice nimetler bulunur. Piknik yerlerinde kalan artıkları rüzgar sağa sola savurmakta. Çeşmeler azalarak akıtır sonsuzluğa sularını yaşama iddiasıyla...

Sobalar kuruldu. Kuzinelerde börekler, üstlerinde tarhana, kestaneler... Akşamları uzun oturulur. Televizyon ile savaşıyor.

Dersimiz Güz

Tabiat gizler gizleyeceklerini. Güz gelince de eteklerindeki döker bir bir. Tabiat kendi diliyle konuşuyor. Sen ise bir anlaşılmaz peşindesin. Dilini öğrenmedikçe onunla barışık yaşayamayız. Barışık. Yani hem doğayla hem kendimizle.